

Mevcudat tesbihatında şuur var mıdır?

Abdullah Bey: “Kâinat ve mevcudat Allah’ı bilme ve Allah’a tesbih etme noktasında şuurlu mudurlar? Yoksa zorla mı ibadet ettiriliyorlar?”

Kur’ân emanetin göklere, yere ve dağlara arz edildiğini, fakat bu yerlerin emaneti almaktan çekindiğini, onu insanın aldığını beyan eder,¹ yıldızların ve ağaçların Allah’a secde ettiklerini haber verir,² göklerde ve yerde şuurlu şuursuz ne varsa Allah’a tesbih ettiklerini,³ fakat biz şuurlu varlıkların bu tesbihleri anlamadığımızı⁴ bildirir, Allah’ın gerektiğinde suları yutması için yeryüzüne, suyunu kesmesi için gökyüzüne⁵, Hazret-i İbrâhîm (as) için soğuk ve selâmetli olması için ateşe⁶ hitap ettiğini kaydeder. Allah’ın, “Ey yeryüzü ve gökyüzü! İsteseniz de, istemeseniz de ikiniz birden emrime uyun!” buyurduğunu, bu İlâhî emre gökyüzünün ve yeryüzünün de cevap vererek, “İsteyerek uyduk!” dediklerini haber verir.⁷

Varlıkların İlâhî emirleri böylesine dinlemelerinde biz şuur mu arayacağız, yoksa şuurlu varlıklar olarak okumamız gereken başka mesajlar mı var? Üstad Saîd Nursî Hazretlerine göre bu âyetlerle birlikte her şeyde görünen bu baş döndürücü güzellik, düzenlilik ve faydalılık, her şeyin Allah’ın emirlerine harfiyen uyduğunu ilân ediyor.⁸ Küçükten büyüğe bütün mahlûklar üzerlerinde taşıdıkları ince nakışlar ve hikmetli özellikler dilleriyle Allah’ın isimlerini zikrediyorlar, yani gösteriyorlar.⁹

Anlaşıyor ki, göklerin, yerin ve bütün varlıkların zaten Allah’ın emirlerinin dışına çıkmak gibi bir seçenekleri yoktur. Böyle bir seçeneğe insanlar ve cinler sahiptirler. Fakat insanlar ve cinler de zorla ibadet ettirilmiyorlar. Tercihleri ve iradeleriyle ibadet etmeleri isteniyor. Bu açıdan, “zorla ibadet ettirilmek” tabirinin seçenek sahibi olmayan varlıklar için kullanılması akla ve hikmete uygun düşmüyor. Kâinatta Allah’ın iradesi, hikmeti ve kudreti esastır.

İsmail Bey: “Emirdağ Lâhikasında geçen, ‘Beşer,

hakikate muhtaç olduğu gibi, bazı keyifli hevesâta da (meşrû eğlencelere) ihtiyacı var. Fakat bu keyifli hevesat, beşte birisi olmalı. Yoksa havanın sırr-ı hikmetine (yaratılış hikmetine) münafi (aykırı) olur. Hem beşerin tembelliğine ve sefahetine ve lüzumlu vazifelerinin noksan bırakılmasına sebebiyet verip beşere büyük bir nimet iken, büyük bir nikmet (ceza) olur, beşere lâzım olan sa'ye şevki kırar' cümlesinde geçen beşte bir nedir? Burada geçen havanın bozulması ne demektir?"

Bedüzzaman Hazretlerine Kur'ân yayını dinlemesi için bir radyo getiriliyor. Bedüzzaman radyonun, yayınının onda birini faydalı bilgilere ve kelimât-ı tayyibe olan Kur'ân bilgilerine ayırdığını, geri kalan yayın saatlerini ise keyifli eğlencelere ayırdığını görüyor ve bu oranı hava nîmetinin şükrü açısından gâyet yetersiz buluyor. Çünkü radyo yayın aracı olarak Allah'ın emir ve irâdesine arş hükmünde olan10 havayı kullanmaktadır ve Allah'ın bu nîmetine karşı sonsuz derece şükür borçludur. Oysa onda birlik bir faydalı bilgi ve Kur'ân yayını ile böylesine kapsamlı şekilde şükür vazifesi yapmaya imkân yoktur.

Bedüzzaman Hazretleri şükür bilincinde olan bir radyonun program muhtevasının ana hatlarını da burada çiziyor.

Üstad Saîd Nursî Hazretlerine göre, "İleyhi yes'adü'l-kelimü't-tayyibü" (Güzel sözler O'na yükselir.)11 âyetinin sırrını kendi sayfasında gösteren hava âleminin önemli bir görevi, Allah'ın izniyle kelimeleri çoğaltması ve sesi nakletmesidir. Radyolar ise yeryüzünü bir tek ev hükmüne getirip sesini ve yayını bütünü yeryüzüne hava vasıtasıyla neşrediyorlar. İnsanoğlu bu radyo nîmetine bir şükür olarak radyo nîmeti ile neşrettiği kelimât-ı tayyibenin, yani Allah kelâmının sayısını arttırmalıdır. Radyo yayını ile Kur'ân hakikatleri, îmân ve güzel ahlâk dersleri ve kişisel ve sosyal hayata lüzumu olan faydalı bilgiler çokça verilmeli ki, hava nîmetini genişçe kullanmaya karşı şükür vazifesi yapılmış olsun. Yoksa bu nîmet böyle şükür görmezse, insanoğluna zararlı düşecektir.

Bedüzzaman'a göre, beşerin bazen keyifli hevesâta, meşrû olmak kaydıyla

eğlencelere ve müziğe ihtiyacı vardır; tamam. Beşerin bu ihtiyacı dikkate alınıp radyoda meşrû olmak kaydıyla eğlence ve müzik yayını yapılabilir. Ama bu yayın radyonun bütün yayınlarına oranla beşte biri aşmamalıdır. Yoksa havanın yaratılış hikmetine zıt şekilde yayın yapılmış olur. Bu durumda ise radyo bir İlâhî nîmet iken, bir nikmet olur, yapılan abartılı eğlence yayınları beşerin başına belâ olmaktan öteye bir fayda sağlamaz. Öyle ise şükür vazifesi yüklü bir radyoda müzik ve meşrû eğlence programına beşte bir, kelimât-ı tayyibe sayılabilecek şekilde faydalı ve Kur'ân bilgilerini konu alan programlara ise beşte dört oranda yer verilmelidir.¹²

Dipnotlar:

1- Ahzab Sûresi: 72;

2- Rahman Sûresi: 6;

3- Hadîd Sûresi: 1;

4- İsrâ Sûresi: 44;

5- Hûd Sûresi: 44;

6- Enbiyâ Sûresi: 69;

7- Fussilet Sûresi: 11;

8- Sözler, s. 12;

9- Sözler, s. 394;

10- Sözler, s. 148;

11- Fâtır Sûresi: 10;

12- Emirdağ Lâhikası, s. 307.